

ПІДТРИМКА СТАРТАП-ПРОЄКТІВ, ЯКІ КОРИСТУЮТЬСЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Розгон Ольга
к.юр.н., доцент, провідний
науковий співробітник НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України
<https://orcid.org/0000-0001-6739-3927>

Дедалі частіше Малі та середні підприємства (МСП), здійснюючи свою інноваційну діяльність, реалізують свої стартап-проекти або діють як стартап-компанії, перетворюючи таким чином свою ідею на інноваційний продукт чи послугу, обираючи *трансфер технологій*.

Стратегія розвитку малих і середніх підприємств в Україні до 2020 року була прийнята постановою Кабінету Міністрів України № 504-р від 24.05.2017 р. Вона *відображає пріоритети*, встановлені в інших стратегічних документах Уряду, наприклад, Указі

Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30.09.2019 р. № 722/2019, Експортній стратегії України: Дорожня карта стратегічного розвитку торгівлі на 2017–2021 рр. від 27.12.2017 р. № 1017-р. та ін.

У Стратегії розвитку МСП в Україні на період до 2020 року акцентовано увагу, що однією із суттєвих проблем на шляху створення сприятливого бізнес-клімату є корупція, яка є однією з ключових причин уповільнення зростання приватного сектора, низького рівня диверсифікації економіки, експорту і продуктивності.

Основна проблема для діяльності МСП — це нестача коштів, яка може вирішуватися встановленням сталого зв'язку між суб'єктами інноваційної діяльності, стартапами, які потребують цих коштів, та інвесторами (як приватними, так і публічними), забезпеченням доступу до прозорості, безпроблемної участі у грантах, а також спеціальних засобів заохочення або стимулювання запровадження новітніх технологій.

Окремими заходами у цьому напрямку може бути перспективне створення Офісу новітніх технологій (High Tech Office), застосування хмарних технологій.

Передбачене проєктом Стратегії розвитку *високотехнологічних галузей* в Україні на період до 2025 року створення High Tech Office як інструменту підтримки інноваційних проєктів на державному рівні сприятиме якісному консультуванню зацікавлених осіб і налагодженню зв'язків із різними суб'єктами, задіяними в інноваційному циклі. High Tech Office повинен створюватися для підтримки та стимулювання розвитку інноваційних підприємств і стартапів шляхом надання фінансування та необхідної експертної і технічної допомоги на всіх стадіях розвитку інновацій та етапах інноваційного процесу, зокрема, на етапі *трансферу технологій*.

На сьогодні в Україні створені та функціонують: 40 індустріальних парків (з яких 31 наявний у Реєстрі індустріальних (промислових) парків), 26 наукових парків, 16 технопарків, 24 центри інновацій і технологічного трансферу, 22 інноваційних центри, 38 центрів комерціалізації, 24 інноваційних бізнес-інкубатори, 1 інвестиційно-технологічний кластер, більше 30 кластерів, 1 інноваційно-виробниче об'єднання, а також стартап-школи (суб'єкти господарювання, які надають теоретичні знання і практичні навички у сфері створення та діяльності стартапів), інкубаційні програми (програми для новостворених підприємств, спрямовані на розвиток стартапу), центри інтелектуальної власності (суб'єкти господарювання, що забезпечують реалізацію освітньо-професійних, освітньо-наукових і наукових програм, підвищення кваліфікації працівників у сфері інтелектуальної власності), венчурні та інвестиційні фонди, центри науково-технічної та економічної діяльності тощо.

Свідченням низької активності у сфері інноваційної діяльності може бути кількість інноваційних проєктів. Так, у Державному реєстрі інноваційних проєктів зареєстровано 31 інноваційний проєкт, термін виконання яких з 2006 по 2028 рік.

Якщо аналізувати діяльність бізнес-інкубаторів на *території України*, то зауважимо, що вони *можуть бути розташовані в технопарках* і користуватися інноваційною інфраструктурою ЗВО та обладнанням центрів колективного користування і лабораторій. Частина бізнес-інкубаторів мають галузеву специфіку, яка може бути обумовлена наявністю центру колективного користування або спеціалізованого посівного фонду (що характерно для інкубаторів інтернет-проєктів) [1, с. 266]. Прикладом існування *бізнес-інкубатора як складової технопарку* є бізнес-інкубатор Національного університету «Львівська політехніка».

Студентський бізнес-інкубатор може функціонувати на базі *наукового парку ЗВО*. Слушними прикладами є: 1) Студентський бізнес-інкубатор наукового парку КНУ (Start-up Business Incubator KNU) як молодіжна бізнес-платформа, що об'єднує молодих науковців і студентів з метою вирішення прикладних завдань бізнесу шляхом виконання інноваційних стартап-проєктів; 2) студентський інноваційний бізнес-інкубатор НТУ «КПІ» (бізнес-інкубатор Polytesco), зареєстрований як ТОВ «Інноваційний бізнес-інкубатор «Київська Політехніка» (види діяльності: дослідження та експериментальні розробки у сфері суспільних і гуманітарних наук). Як приклад бізнес-інкубатора при ЗВО зазначимо бізнес-інкубатор при Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

Як структурний підрозділ ЗВО (лабораторія) функціонує (академічний) бізнес-інкубатор при ХНУРЕ (входить до Програми «YEP!»). Як молодіжна неприбуткова організація ЗВО існує студентський бізнес-інкубатор при КНЕУ ім. В. Гетьмана, що надає можливість новим компаніям і молодим підприємцям на етапі заснування, започаткування і становлення власного бізнесу здійснити все з мінімальними витратами [2, с. 127].

Наведені суб'єкти фактично виконують окремі функції *процесу трансферу технологій*, але не забезпечують цілісності системи. Для порівняння: у структурі більшості закордонних університетів існують відділи, відповідальні за зв'язок університету і бізнесу. Вони мають різні назви — центри чи офіси трансферу технологій, відділи інтелектуальної власності, ліцензування або патентування та ін. Але сутність залишається незмінною: в одному підрозділі зібрані всі функції, необхідні для передавання розробок університету споживачам із максимальною для них вигодою. Наприклад, трансфер технологій у деяких країнах (США, Фінляндія) законом визначений у статусі третьої місії університетів, невиконання якої тягне за собою покарання у вигляді позбавлення університетів прав на створену ними інтелектуальну власність. У більшості зарубіжних компаній діють офіси з ліцензування і *трансферу технологій*: Technology Licensing Offices — TLO, Technology Transfer Offices — TTO, або відділи зі зв'язків із промисловістю — ILO. Усі провідні університети мають у своїй структурі офіси *трансферу технологій*, інформація про діяльність яких висвітлена на сайтах [3].

У 2011 році Україна приєдналася до Європейської Мережі Підприємництва Enterprise Europe Network (далі — EEN), яка є найбільшою в Європі, створена Європейською комісією у 2008 році та працює в межах Програми ЄС «Конкурентоспроможність підприємств малого та середнього бізнесу (COSME)».

Європейська мережа підприємництва пропонує широкий спектр послуг: отримання доступу до ринкової інформації, вирішення юридичних питань, визначення потенційних бізнес-партнерів у Європі, підтримка *інновацій і трансферу технологій*. EEN налічує майже 600 партнерів із 52 країн світу, 4000 досвідчених спеціалістів.

Консорціум EEN-Ukraine був створений у 2011 році з метою інформування і залучення українських підприємств до використання можливостей програм COSME, Horizon 2020 та усіх

інших програм і проєктів фінансової підтримки ЄС, доступних для України. Учасники консорціуму відповідають на запити європейських учасників EEN, здійснюють вибірково оцінку проєктів комерційних і технологічних профілів, що розміщуються учасниками в системі EEN, а також навчають користуванню усіма можливостями системи. Вони надають підтримку потенційним учасникам у пошуку партнерів у ЄС для участі у проєктах (чимало проєктів COSME передбачають формування міжнародного консорціуму учасників, як правило, це не менше чотирьох організацій із не менш як трьох різних країн). Це лише перший успішний досвід створення консорціуму в Україні. Відповідно до правил ЄС на території України може бути створено ще 5–6 додаткових консорціумів у межах EEN. Реєстрація нового консорціуму можлива під час відповідного конкурсу, оголошеного ЄС. Інформацію про це можна отримати у щорічній робочій програмі COSME.

Ключовою проблемою діяльності консорціуму є його централізація, адже 6 учасників із 7 розташовані у м. Києві та не мають регіональних представництв. Для реалізації загальнодержавних завдань, які висуває перед собою консорціум, створення регіональних представництв є необхідним.

Отже, важливою для сучасного періоду є *перспектива співпраці України та ЄС у сфері трансферу технологій*, яка передбачає підтримку стартап-проєктів, які користуються інноваційною інфраструктурою ЗВО.

Література:

1. Синицына К. С., Рупосов В. Л. (2012). Анализ деятельности бизнес-инкубаторов при вузах Сибирского федерального округа и модель повышения эффективности их деятельности. Вестник ИрГТУ. № 12(71). 266.
2. Розгон О. В. (2020). Регіональні аспекти розвитку студентського бізнес-інкубатора, створеного на базі дослідницького університету. Регіональні інноваційні ініціативи: завдання та шляхи вирішення: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (05.06. 2020 р., м. Харків). Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України. С. 127.
3. Совершенна І.О. (2017). Методичні підходи до оцінювання ефективності трансферу технологій в Україні. Ефективна економіка. 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5598>.

СТАРТАП-ПРОЄКТУВАННЯ ЯК ВИД ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Хворост Артем Андрійович
студент 2 курсу спеціальності підприємництво,
торгівля та біржова діяльність
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

Найважливішими характеристиками конкурентоспро-можності підприємств є виробництво і просування на ринок нових технологій і наукомісткої продукції. У зв'язку з цим, на нашу думку, особливу увагу слід приділяти такому виду підприємницької діяльності, як стартап-проєкти.

Під стартапами розуміють «... тільки що створену компанію, не завжди навіть що є юридичним особою, що знаходиться на стадії розвитку і буде свій бізнес або на основі нових інноваційних ідей, або на основі щойно з'явилися технологій »[1]. До характерних особливостей стартапу можна віднести брак фінансів і нетривке становище організації на